

Akne Yaşam Kalite Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Akne Yaşam Kalite Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=16662>

Özet

Akne Yaşam Kalite Ölçeği (AYKÖ), akne vulgaris hastalarının yaşam kaliteleri üzerindeki dermatolojik ve psikososyal etkileri ölçmek amacıyla 2010 yılında Türkiye'de geliştirilmiş bir ölçektir. Ölçek, 11 maddeden oluşmakta ve 5'li Likert tipi derecelendirme sistemi kullanılmaktadır. Yapılan psikometrik çalışmalar, AYKÖ'nün yüksek düzeyde güvenilirliğe sahip olduğunu göstermiştir (çok tutarlılık Cronbach Alfa katsayısı 0.93, test-tekrar test güvenilirliği $r=0.97$). Ölçek, akne şiddeti ile yaşam kalitesindeki değişim arasındaki ilişkiyi incelemek için güçlü bir araç sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Akne, Yaşam Kalitesi, Dermatoloji, Ölçek Geliştirme, Psikometri, Türkçe Ölçek, Akne şiddeti

Yazarlar

Ö. Tuncayengin, M.S. Gürel, Z. Şimşek

Amaç

Akne Yaşam Kalite Ölçeği'nin temel amacı, akne hastalarının yaşadıkları sorunların ve semptomların günlük yaşam, sosyal ilişkiler ve psikolojik durum üzerindeki olumsuz etkilerini standardize edilmiş bir şekilde ölçmektir. Bu ölçek, özellikle Türkiye'deki nüfusun kültürel ve dilsel özelliklerine uygun, geçerli ve güvenilir bir değerlendirme aracı ihtiyacını karşılamak üzere geliştirilmiştir.

Ölçek, klinik çalışmalarda akne tedavisinin hastaların yaşam kalitesini ne ölçüde iyileştirdiğini değerlendirmek ve akne şiddeti ile yaşam kalitesi arasındaki korelasyonu bilimsel olarak ortaya koymak için tasarlanmıştır. Bu sayede, tedavi protokollerinin etkinliği sadece lezyon sayısına göre değil, aynı zamanda hastanın öznel deneyimi ve iyilik hali üzerinden de değerlendirilebilmektedir.

Yapı

AYKÖ, genel olarak akneye bağlı Sağlık İlişkili Yaşam Kalitesi (SİYK) yapısını ölçmektedir. Bu yapı, akne gibi kronik bir cilt rahatsızlığının bireyin fiziksel fonksiyon, duygusal durum, sosyal etkileşim ve genel refah üzerindeki etkilerini kapsamaktadır. Ölçekteki maddeler, hastaların akne nedeniyle yaşadıkları utanç, sosyal kaçınma, özgüven eksikliği gibi psikososyal boyutları hedef almaktadır.

Ölçeğin ölçtüğü temel yapı, akne şiddetinin bireyin yaşam kalitesini ne denli düşürdüğünü, yani hastalığın subjektif yükünü belirlemektir. Bu, dermatolojide hastalığın objektif şiddetinden (lezyon sayısı) bağımsız olarak, hastanın yaşamındaki şiddetini anlamak için kritik öneme sahiptir.

Geçerlik

Ölçeğin yapı geçerliliğini değerlendirmek amacıyla geniş kapsamlı çalışmalar yürütülmüştür. Bu çalışmalar, ölçeğin teorik olarak ölçmeyi amaçladığı yapıyı ne kadar doğru temsil ettiğini göstermiştir. Yapı geçerliliği analizi, 108 hastadan elde edilen verilere uygulanmıştır.

Uygulanan Faktör Analizi sonucunda, ölçeğin maddelerinin tek bir yapıyı temsil ettiği ve bu yapının akneye bağlı yaşam kalitesi düşüğünü temsil ettiği tespit edilmiştir. Madde seçimi ve geçerliliğinin sağlanmasında, istatistiksel kriterlere sık sık uyulmuştur.

Güvenirlik

Akne Yaşam Kalite Ölçeği, yüksek düzeyde güvenilirlik özelliklerine sahiptir. Güvenirlik çalışmaları, ölçeğin tutarlılığını ve zamansal istikrarını kanıtlamıştır.

İç Tutarlılık: Geliştirilen ölçeğin iç tutarlılık katsayısı (tüm maddelerin aynı yapıyı ölçme derecesi) Cronbach Alfa değeri ile hesaplanmıştır. Elde edilen değer **0.93** olup, bu değer ölçeğin mükemmel bir iç tutarlılığına sahip olduğunu göstermektedir.

Test-Tekrar Test Güvenirliği: Ölçeğin zamansal kararlılığını ölçmek için 7 ila 10 gün arayla aynı hastalara yeniden uygulanmıştır. Bu uygulamanın sonucunda elde edilen korelasyon katsayısı **r=0.97** olarak belirlenmiştir, bu da ölçeğin zaman içinde son derece kararlı ve güvenilir sonuçlar verdiğini kanıtlamıştır.

Faktör Analizi

Akne Yaşam Kalite Ölçeği'nin yapısal geçerliliğini test etmek amacıyla 108 hastanın yanı sıra kullanılan Ana Bileşenler Faktör Analizi (Principal Component Analysis - PCA) uygulanmıştır. Bu analiz, ölçeğin altında yatan boyutsal yapıyı ortaya çıkarmayı hedeflemiştir. Analiz sürecinde, tek bir faktörlü yapının en uygun olduğu belirlenmiştir.

Faktör analizinde, maddelerin ölçekte kalıp kalmayacağını belirlemek için iki temel istatistiksel kriter kullanılmıştır: Maddelerin özdeğeri (eigenvalue) 1'den büyük olmalı ve maddelerin faktör yükü 0.5'ten büyük olmalıdır. Bu kriterlere uyan 11 madde, ölçeğin nihai formunda yer almıştır. Bu titiz seçim süreci, ölçeğin yapısal saflığını ve gücünü sağlamıştır.

Ölçek Bilgileri

Test Türü: Geliştirme (Türkçe Adaptasyon ve Geliştirme)

Format: 11 maddeden oluşmaktadır. Cevaplar 5'li Likert Ölçeği üzerinde derecelendirilir.

Derecelendirme: 1 = hiçbir zaman - 5 = her zaman

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Akne Vulgaris tanınsı almış hastalar.

Yaş Grubu: Çalınmada belirtilen hasta grubuna uygun yaş aralığı (Genellikle ergen ve genç yetişkinler).

Popülasyon Detayları: Yapı geçerliliği çalınması 108 hasta üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Test Metodolojisi: Öz bildirim ölçeği. Hastalar, akneye bağlı yaşam kalitelerindeki düşüşleri değerlendirir.

Anahtar Kelimeler

Psikodermatoloji, Akne Vulgaris, Yaşam Kalitesi Ölçeği, Cronbach Alfa, Test-Tekrar Test, Yapısal Geçerlik, Türkiye

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Mehmet Salih Gürel

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Mevcut Değil

Bilimsel E-posta Adresleri: msgurel@gmail.com

Yazın Adresi: Mevcut Değil

Çinler, Ücret ve Test Yayı

Test Yayı: 2010

Kullanım Çinleri ve Ücret: Kullanım şartları için sorumlu yazar ile iletişime geçilmesi önerilir.

PDF Kaynağı: Ölçeğin orijinal PDF belgesi aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: akne-yasam-kalite-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Tuncayengin, Ö., Gürel, M.S. ve Şimşek, Z. (2010). Türkçe Akne Yaşam Kalite Ölçeği geliştirilmesi ve yaşam kalitesinin akne şiddeti ile değişimi. *Türkiye Klinikleri Journal of Dermatology*, 20(3), 117-125.

Akne Yaşam Kalite Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmuş olup, hiçbir şekilde değiştirilmemiştir.

Ölçek maddeleri, kaynak içerikte açıkça listelenmemiştir. Ölçek 11 maddeden oluşmaktadır.

ARABPSYCHOLOGY.COM